

Középiskolások okostelefon-használati szokásai 2015-ben

Empirikus kvalitatív kutatásunk célja a középiskolások okostelefon-használati szokásainak, gyakorlatainak feltárása, az ezzel kapcsolatos vélemények, attitűdök, élmények megismerése és bemutatása. Kutatási jelentésünkben részletesen leírjuk és elemezzük a ma 15-19 éves korosztály első okostelefonnal kapcsolatos emlékeit és élményeit, a telefoncserék okát, amely egy-két, ritkán három évente megtörténik. Itt az újdonság erejét, a kortárs csoport elvárását, illetve az állandó jelenlétet, a folyamatos kommunikáció biztosítását, a gyors/azonnali továbbítás lehetőségét emeljük ki. Beszámolónkban részletesen kitérünk a telefon-alkalmazásokra, azok használatára, illetve nem-használatára, valamint a márkahűsége. A diákok okostelefonjuk mellett napi szinten használnak laptopot, tabletet vagy asztali számítógépet, de mindegyik készüléket más feladatokra veszik igénybe. A szülők elvárásait és preferenciáit is érintjük. Kutatásunk azt mutatja, hogy a mai középiskolások nem tudják elképzelni az életüket okostelefon nélkül, de ha sikerül mással lekötni a figyelmüket, sokkal kevesebbet használják, sőt egy érdekes és izgalmas program esetén (például nyaralás, házibuli) nem hiányzik nekik az online jelenlét és a többiekkel való állandó kommunikáció.

Kulcsszavak: kvalitatív kutatás, ifjúságkutatás, középiskolások, okostelefon, okostelefon-használat

Szerzői információ:

Sólyom Barbara szociológus, kutató, az Óbudai Egyetemen az Egyetemi Kutató és Innovációs Központban működő Digitális Kultúra és Humán Technológiai Tudásközpont tudományos munkatársa, korábban az Információs Társadalom- és Trendkutató Központ kutatója. Az ELTE BTK Szociológia Intézetében végzett szociológusként (2002), doktori fokozatát a Budapesti Corvinus Egyetemen szerezte (2015). Angol és magyar nyelvű cikkei, tanulmányai olvashatók etnikumok közötti kapcsolatokról (pl. KOMÉ, Jel-Kép, Tabula, Kultúra és Közösség, MTA Kisebbségkutató Intézet), illetve különböző empirikus kutatásokról (pl. Információs Társadalom). Tudományos tevékenysége mellet rendszeresen végez piacutadatásokat is, a legkülönbözőbb témákban.

Így hivatkozzon erre a cikkre:

Sólyom Barbara. „Középiskolások okostelefon-használati szokásai 2015-ben”.

Információs Társadalom XV, 2. szám (2015): 55–68.

<https://dx.doi.org/10.22503/inftars.XV.2015.2.4>

A folyóiratban közölt művek

a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 4.0

Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használhatók.

Sólyom Barbara

Középiskolások okostelefon-használati szokásai 2015-ben

Bevezetés

Az Óbudai Egyetem Digitális Kultúra és Humán Technológia Tudásközpontjának célja az információs társadalom szerzteágazó jelenségeinek vizsgálata. Kiemelten foglalkozunk az ifjúság és a digitális kultúra viszonyának témakörével. 2015-ben a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság támogatásával egy olyan alapkutatási programot indítottunk el, mely segíti az ifjúság és a digitális kultúra viszonyának holisztikus és hosszú távú, empirikus megértését. A hosszabb távú kutatás eredményei egyaránt szólnak az állami szférának, a jogalkotóknak, a tanároknak és a szülőknek.

Az okostelefon az információs társadalom infokommunikációs eszköztárának talán legfontosabb eszköze testreszabottsága és állandó jelenléte miatt. Az okostelefon-jelenség mélyebb megértése érdekében kvalitatív kutatást indítottunk, hogy emberi érzelmeket, élményeket, emlékeket, attitűdöket, gondolatokat és véleményeket tárjunk fel, és ezzel a tudással egészítsük ki a – más kutatások eredményeképpen – már meglévő, jellemzően kvantitatív adatokat.

Ezt a primer kutatást terveink szerint több célcsoportban is elvégezzük. Jelen beszámolóinkban az általunk eddig vizsgált egyetlen csoport, a 15–19 éves magyar középiskolások körében végzett kutatás eredményeit közöljük. A jövőben az okostelefon-használat szokásainak átfogó feltárásához azonban szükségesnek tartjuk más korosztály, illetve más élethelyzetben lévők megkérdezését is. A továbbiakban ezért interjúkat készítünk majd a fiatalabb korosztállal is (általános iskolás felső tagozatosok, 10–14 évesek), a felsőoktatásban résztvevőkkel (nappali tagozatos egyetemisták és főiskolások, 19–25 évesek), valamint az ebbe a korosztályba tartozó nem tanulókkal, a dolgozókkal. Természetesen érdemes vizsgálnunk, és nagy valószínűséggel más eredményeket kapunk a harmincasok, negyvenesek és már családdal rendelkezők körében, valamint az idősek – aktívak és inaktívak – körében is. A téma kutatásakor az életkori megoszlást tarjuk szem előtt, tudva, de nem számolva számos más tényezővel, változóval.

A kutatás célja

Kutatásunk célja az okostelefon-használat szokásainak, gyakorlatainak feltárása, a használatával kapcsolatos vélemények, attitűdök, élmények megismerése és bemutatása. A téma nagyon aktuális, ezt támasztják alá a legfrissebb kvantitatív kutatások is. Az Ithaka Research Consulting 2015-ös felmérése szerint¹ a vizsgált korosztályban (2464 főt kérdeztek

¹ A kutatás eredményei még feldolgozás alatt állnak. Az itt szereplő adatok Ságvári Bence: Élet az eszközökben, avagy van-e új a nap alatt című konferencia előadásából származnak (Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat – VIII. Nemzetközi Médiakonferencia, Balatonalmádi, 2015. szeptember 29.)

meg) 90-95 százalékos a saját okostelefonnal rendelkezők aránya. 2015-re lényegében befejeződött a fiatalok „okostelefonizációja”, vagyis kevés kivétellel mindenkinek van már legalább egy készüléke. A fiatalok 68 százaléka mobilinternettel is rendelkezik, így okostelefonjaikon keresztül – eltérő mértékben és lehetőséggel ugyan, de – folyamatosan online állapotban vannak. Ahogy a kutatás is kiemeli: az offline és az online határai gyakorlatilag eltűntek.

A mélyinterjúkat a legelső okostelefonnal kapcsolatos emlékekkel, élményekkel kezdtük. Ezután a következő okostelefon kiválasztásáról, annak szempontjairól, lecserélésének okairól kérdeztük alanyainkat. Az okostelefonok alkalmazásának tárgykörét részletesebben körüljártuk, hiszen tudni szeretnénk volna, mire vagy mire nem, mikor és hogyan használják, illetve mire szeretnék még használni azokat. Van-e más infokommunikációs eszközük telefonjukon kívül, illetve ezek közül mit, mire használnak? Mennyire elégedettek telefonjukkal, mikor és milyen szituációkban voltak bosszúsak a készülék miatt, valamint az okozott-e nekik meglepetést, örömet? Szerettük volna megismerni a szülőik szerepét a telefon kiválasztásában, fenntartásában, használatában, emellett megtudni azt, hogy milyen szülői kontroll alatt tartják a diákokat, és milyen elvárásoknak kell megfelelniük telefonhasználatukkal kapcsolatban. Interjúalanyaink okostelefon-használati szokásait, a külsőségek fontosságát összekapcsoltuk a személyes identitás témakörével. Vajon mennyire játszik szerepet telefonjuk az énkép felépítésben, megtartásában? Végül befejezésként megkérdeztük, hogy tudnának-e élni okostelefon nélkül, és ha igen, ez hogyan változná meg mindennapjaikat? És ha előfordult már velük, hogy nélkülözniük kellett (pl. elveszett, ellopták vagy tönkrement a telefon), azt hogyan élték meg?

A kutatás módszertana

Mivel kutatásunkban véleményekre, attitűdökre, érzésekre és élményekre voltunk kíváncsiak, a kvalitatív társadalomtudományi kutatási módszerek közül alkalmaztunk kettőt: a mélyinterjút és a storytelling módszert, egyidejűleg. Kvantitatív, kérdőíves felmérést nem végeztünk, ugyanis tapasztalataink szerint már számos hazai és nemzetközi kutatás készült ezzel a módszerrel, és valószínűleg még fog is, hiszen több kutatócsoport longitudinális vizsgálatokban gondolkodik. Azonban a kérdőíves lekérdezések adataiból nem tudunk meg sok olyan információt, amelyek fontosak a téma részletes bemutatása szempontjából. Ilyenek az általunk feltárt érzelmi összetevők és ezek megnyilvánulása.

Kutatásunkban 10 középiskolást, 15 és 19 év közöttiüket kérdeztünk meg, közülük 7 fő gimnazista, 3 fő szakközépiskolás, 6 fiú és 4 lány volt. Lakhelyük és iskoláik Budapesten, illetve a Pest-megyei agglomerációban található. Törekedtünk arra, hogy iskoláik oktatási színvonalukat tekintve eltérőek legyenek, illetve arra, hogy interjúalanyaink családi háttere különböző legyen. Fontos szempont volt, hogy a szülők végzettsége és foglalkozása változatos legyen. A szülői mintába végül a következő foglalkozások kerültek: kéményseprő, asztalos, felszolgáló, műszerész, könyvelő, adminisztrátor, gyógyszergyári laboráns, gyógyszerész menedzser, gazdasági szférában középvezető, tanító, egyetemi tanár, gyógypedagógus, bíró. A családi összetétel és a lakókörnyezet szintén különbözött.

Kutatási eredmények

Az első okostelefon

Az első okostelefonokat interjúalanyaink négy-öt éve kapták, illetve szüleiktől kérték, amikor az általános iskola hetedik-nyolcadik osztályába jártak. Ekkortól kezdtek el önállóan utazni, szórakozni járni a barátokkal, randevúztatni. Vagyis innentől kezdve vált intenzívebbé a társasági élet, melynek hatására a szülők lényegesnek tartották egy telefon beszerzését, amellyel szükség esetén bármikor elérhetik gyermeküket.

Fontos szempont volt az újdonság (például az érintőképernyő sokaknak tetszett), a „menőzés” ereje, amellyel környezetükben elismerést válthattak ki. Azokban az években (2011-2012-ben) kezdtek elterjedni az okostelefonok, amelyre a legtöbb gyerek szert akart tenni.

Akkor még nem pontosan tudták, milyen funkciói vehetők igénybe, elsősorban játéokra és a barátokkal való kommunikációra (főleg a Facebookra), valamint zenehallgatásra (útközben és az iskolában is) használták, néhányan adott esetben a számológépet vették még rajta igénybe. Nagyon ritkán telefonáltak vele (akkor is inkább a szülőket hívták), és még ritkábban SMS-eztek. Levelezést (e-mail) egyáltalán nem folytattak. Híreket, érdekességeket (böngészés) még nem olvastak ekkoriban. Zenéket töltöttek rá, szelfiket készítettek vele. Volt, akinél a mobilinternet sem működött még, de ez nem zavarta, otthon böngészett a világhálón. Akkor még nem volt lényeges szempont, hogy az okostelefonon mobilinternet is működjön, de egyre erősödött ez az igény is, hiszen három-négy éve már sok korosztálybeli Facebookon kommunikált, és akinek nem volt okostelefonja, az lemaradhatott valamilyen fontos információról vagy eseményről, amelyről a csoportjában beszéltek.

A fiatalabb testvérek örökölték a nagyobbak telefonjait, ezek egy-másfél éves, még működőképes darabok voltak, amelyek általában lassabban működtek, mint az új típusúak. Az idősebb testvérek könnyen adtak túl rajtuk, hiszen újat vásároltak helyette. Az egygyermekes családokban a korábbi, hagyományos mobiltelefonok meghibásodása, használhatatlansága miatt került sor a cserére (nem működtek a gombok, magától kikapcsolt, vagy egyáltalán nem kapcsol be a telefon). A hagyományos készülékeket érintőképernyős telefonok, okostelefonok váltották föl.

„...akkor azt mondtam apának, olyan érintőképernyőst kérek, amin lehet normálisan játszani, és van rajta Facebook. Nekem csak ez kellett még akkor, és így lett. Lényeg, hogy működjön.”

Az első okostelefon vásárlása főként szülői segítséggel történt. A gyerek általában az apukájával választotta ki az interneten mit szeretne, miután összehasonlították a különböző készülékeket ár és dizájn alapján. Négy-öt éve a szülők jobban eligazodtak a telefonok piacán, mint ma, akkor még akkora erejű újdonságnak számított az okostelefon, amely az ő érdeklődésüket is felkeltette. Mára ez megváltozott, a szülők többsége nincs tisztában a telefonok paramétereivel, nem tudja, mi alapján kellene választania gyerekének, az infokommunikációs eszközök piacának gyors változását nehezen vagy egyáltalán nem képesek követni. Ahogy egyik alanyunk mondta:

„Ááá, dehog...teljesen elkésettették a fonalat. De nem csodálom. Az elsőt még együtt néztük ki, ma már egy szót sem ért abból, amit mondok, próbálok elmagyarázni neki, de látom rajta, hogy nem mindig érti. Néha visszakérdez, vagy újra megkérdezi, ez meg ez mit jelent, vagy mi az rajta, igyekszik, de valamikor csak legyint, és hagyja.”

Az első telefonok működését a megkérdezett diákok jelentős többsége egymaga tanulta meg kezelni, nézegette, próbálgatta az alkalmazásokat és az eszközöket, illetve barátaikkal, osztálytársaikkal együtt fedezték fel a lehetőségeket. A kevésbé népszerű és ismert alkalmazásokat csak ritkán próbálták ki, főként azokat használták, amelyeket a többiek is. Az árak, tarifák és számlák világát is ekkor ismerték meg, ekkortól kezdtek el figyelni „fogyasztásukra”. Néhány fő az interneten nézett utána a tudnivalóknak és/vagy elolvasta a használati utasítást. Az egyik 16 éves szakközépiskolás lány például nem tudta, hogyan kell a képernyőt lementeni (a képernyőről való képkészítésről van szó), de interneten utánanézett, amikor a háttérátállítással sem boldogult, elővette a kezelési útmutatót.

A megkérdezett 10 fiatal jelenleg a harmadik-ötödik telefonját használja, és ez négy-öt éves időtartamot fed le.

Leckerlés, újabb okostelefonok

A telefonokat szinte minden esetben egy-másfél, maximum kétévente cserélik le, és nem elsősorban meghibásodás vagy használhatatlanná válás miatt, hanem mert egyszerűen vonzódnak az újhoz, másrészt az elvárásoknak eleget téve követik társaik példáját. Nem is törekednek arra, hogy olyan telefont vásároljanak, amely három évnél tovább megfelelően működik - többen határozottan úgy vélik, hogy a mai készülékeket eleve két-három évre tervezik. Elfogadják ezt a helyzetet, sőt igénylik az újat és a jobbat még úgy is, hogy tisztában vannak vele: nagy változások és jelentős különbségek ma már nincsenek az egyes telefonok között.

„Miután megkaptam, mindig egy-két és fél év után jöttek a problémák, lelassult. Valamiért úgy vannak ezek gyártva, hogy kétévente lecserélje az ember, főleg az alsó szériások. Ekkor kinézem már a következőt. Az időt lehet húzni azszal, hogy gyakran kikapcsolgatja az ember, vagy a futó alkalmazásokat kilövi, meg minél kevesebb alkalmazást tölt le, hogy ne terhelje a készüléket, de így is egyre lassabb lesz. Na, ez a korszak idegtépő tud lenni.”

„Olyan telefon, ami valami miatt tönkrement és azért cseréltem volna le, olyan nem is volt... eleinte az új dizájn volt az oka, utána már a belső is érdekelt szerintem, hogy mivel jobb, meg ilyenek, de igen, nálam, ha telefont választok, akkor számít a dizájn is, ezek a külső dolgok. Egy számítógépnél nem érdekelne annyira, ott tényleg a belső a fontos, de itt igen.”

„Az iPhone 5 vagy 5S között vacilláltam, de igazából annyira nem lehet őket összehasonlítani, mert ugyanazt tudja mindegyik telefon, a kamerájuk, a képernyőfelbontása egyiknek sem jobb, ugyanolyan hangos, ugyanazt tudod vele csinálni, csak az 5S-ben ujjlenyomat-olvasó van. Ez volt fontos, az nagyon tetszett, azért kértem.”

Minden megkérdezett diák a lelassulás, lefagyás, sőt többen a hirtelen magától kikapcsolás vagy bekapcsolás, a nehéz és többszöri újraindítás miatt cserélte le a telefonját. De sokszor elég, ha a készülék kicsit lassabb vagy egyszer lefagy ahhoz, hogy új készülék után nézzenek.

Ketten a készülék gyors felmelegedésére panaszkodtak, ilyenkor állítólag annyira képes felforrósodni, hogy alig lehet hozzáérni.

Két-három éve már minden alanyunknál nélkülözhetetlen a mobilinternet, melyre az állandó kommunikáció miatt van szükség. Az elsődleges szempont egy telefoncserénél a gyors és állandó jelenlét, valamint a gyors/azonnali továbbítás.

Új telefon vásárlásánál szempont a teljesítmény és a termék dizájnya, szépsége. A megkérdezettek válaszaiból az derül ki, hogy a szempontok sorrendje változó. A többség az első helyek egyikére teszi a teljesítményt („tudod, hogy mennyit bír gigában meg akksiban”), a memóriát, a processzort, a kijelző méretét, a kamerát és csak utolsó helyre a dizájnt. De volt két-három alanyunk is, akiknél a telefon külseje a legfontosabb tényezők között szerepelt.

„A belső is fontos, de a külső is sokat számít, mert sokat dob a telefonon.”

„Hát az első a külső, amit nézek, az a legfontosabb, utána jöhet a többi dolog.”

A megkérdezett diákok tudatosan vásárolnak, mérlegelnek, hogy mire használnák a kiszemelt készüléket, ehhez képest rangsorolják elvárásaikat is. Barátoktól, ismerősöktől és az internetről szedik információikat a telefonokról. Az iPhone használók kiemelték, hogy az iPhone minden évben kitesz egy tíz perces kisvideót legújabb készülékéről, amiben mindent elmondanak és bemutatnak az új típusról. Ezek a kisfilmek nagyon informatívak, így mindig megnézik őket, és csak utána döntenek arról, kell-e nekik az új típus vagy sem.

„Az mérlegeltem, hogy nekem mi éri meg, mennyit nyomkodom, mire használnám, és ezekhez mérten választottam. Nekem negyven-negyvenöt ezer forintnál drágább készülék nem igazán kell, mert nem használom ki, nem nyomkodom annyit. ...Anyám is mondta, hogy nem az ár számít, hanem hát úgy mérlegeljek, hogy mennyire kell nekem, mennyit ér meg. Tehát nekem a száz-valamennyi, a száz fölötti mobil nekem nem éri meg, nem szükséges. Mondjuk, úgysem tudnánk megvenni, maximum beleadok, vagy tovább dolgozom, és később veszem meg.”

„Egy nagyon drága, mondjuk, kétszáz-háromszáz ezeres telefon nem tudna annyival többet, hogy kiadjon érte az ember ennyit. Ugyanúgy Skype-ra, Face-re, Instagramra és Snapchatre használnám, legfeljebb ezek gyorsabban történnének, és több hely lenne rajta a fényképeknek, de annyival nem érne többet.”

A telefonok cseréje mindenkinél egy nagyobb ünnepre, különleges alkalomra esik – születésnapra vagy karácsonyra, hiszen ilyenkor a család nagyobb összeget hajlandó kiadni egy ajándékért, még ha a szülők a legkedvezőbb feltételekkel is igyekeznek vásárolni, például gyűjtőpontokat használnak fel, vagy kezdőrészletre vásárolnak. A pontokért való vásárlás ugyan leszűkíti a választékot, de a megkérdezettek szerint még ilyenkor is bő a felhozatal. Amíg a diákok meg nem kapják az új telefont, addig vagy a régebbit használják, vagy ha az már nem működik megfelelően, esetleg már nincs a birtokukban egy korábbi, akkor az otthoni, „vészartalékban” tartott telefont.

Okostelefon-használat

Mindenkinél, kivétel nélkül, az állandó kommunikáció, a „fennlevés” az elsődleges szempont. A megkérdezettek napi szinten, állandóan használják a Facebookot, Messengert, Snapchatet, Instagramot, WhatsAppot, Vibert. A Skype-ot is említhetnék, de mivel a feleknek szinkronban kell lenniük, vagyis azonos időben kell az internetes elérhetőséget biztosítaniuk – illetve az intim körülmények megteremtése is szükséges hozzá –, csak ritkán veszik igénybe. Zenehallgatásra szintén mindenki használja, régebben letöltötték a számokat, de ma már vannak ingyenes alkalmazások is, mint például a Spotify.

Rendszeresen fotóznak. Aki komolyabban foglalkozik képkészítéssel, és szerkeszteni is szeretné azokat, az képszerkesztői alkalmazást (Pixart) is letölt telefonjára. Első okoste-

lefonjuknál a fotózás még nem volt olyan mindennapos, mint mostanában, mert akkor a telefonok még nem tudtak olyan minőségű képet készíteni, mint szerették volna.

Kisebb videókat, klipeket is szoktak nézni a telefonjukon.

Az interneten való böngészés, a hírek olvasása korral változik: minél idősebb az alany, annál gyakoribb, és annál inkább fontosnak tartja ezeket. A 15-16 évesek csak azokat a híreket vagy érdekességeket olvassák, amiket a Facebookon küldenek nekik. Ha a tanulás-hoz rövid információkra van szükségük, megkeresik a telefonjukon keresztül (például szótár, Wikipédia szócikkek), de a komolyabb és terjedelmesebb, összetett feladatok megoldását inkább laptopon, tableten vagy asztali gépen végzik.

Telefonálni nagyon ritkán szoktak, SMS-t is csak alkalomadtán küldenek, mindent interneten próbálnak elintézni, mert az olcsóbb (wifi esetében ingyenes). Elsősorban a wifi-használatra törekednek, ennek hiányában rendelkezésre áll a mobilinternet.

„És egyébként sincs értelme telefonálnom a barátoknak, mert mindig mindenki fenn van a neten. Így legalább többen is tudunk egyszerre beszélni, meg a telefonálás olyan elavult már. Csak anyáékkal szoktam, de ők meg nincsenek Face-en, illetve anya szokott néha, apának nincs is.”

A megkérdezett fiatalok közül többen említették még a leggyakrabban használt alkalmazások között az útvonaltervezést, a térképet, a zenefelismerő programot (Shazam), a Budapest menetrendet, az időjárás előrejelzést, az ébresztő órát, a moziműsort, a naptárt, fordító programokat. Fényképeket és tanulnivalókat, jegyzeteket, könyvfejezeteket e-mailen keresztül szoktak egymásnak küldeni, egyszerű kezelhetősége miatt a tanárokkal való kapcsolattartás is e-mailben történik.

Egyéb applikációk, amiket használnak: videotelefon (FaceTime); zeneletöltés (Podcast); a FindMyFriends alkalmazás a fesztiválok ideje alatt nagyon hasznosnak bizonyult, és azóta is használják; egyes ruhaboltok alkalmazásai (H&M, Pull&Bear); Netpincér; AppStore; Számológép; Nike+Running; GoPro program alkalmazása; továbbá a szolgáltató alkalmazása is fontos (pl. Vodafone); OTP SmartBank; BarcodeScanner.

A telefonra telepíthető játékok nagy tárhelyet foglalnak, ezért az internetes játékokat részesítik előnyben, amelyekkel a barátok akár együtt is játszhatnak (gombfocis játék, PixWords, logikai játékok), Druskate, busz szimulátor, billiárd, bugyuta játékok unaloműzőként (FlappyBird), autós játékok, arcade játékok, Plague, AngryBirds, Star Wars. Az elmondások szerint, ha már tíz percet várni kell egy játék betöltődésére, akkor inkább keresnek helyette egy másikat.

A diákok az iskolában gyakran órán és vizsgák alatt is használják a telefont, sokan puskáznak belőle, vagy a Facebookon kérnek segítséget társaiktól.

Kutatásunkban rákérdeztünk arra, hogy ha alanyaink megvesznek egy új készüléket, az első bekapcsolás után mi az első lépésük, mit állítanak be először. Kivétel nélkül a mobilinternet bekapcsolását, a Facebook, a Messenger, a WhatsApp, a Snapchat és az Instagram letöltését tartották a legfontosabbnak. Ezt követően rendezgetik a már meglévő állományukat, az alkalmazásokat, a programokat és a különböző tartalmakat. Ilyenkor a legtöbbször ugyanoda tesznek mindent, ahol az előző telefonjukon is volt, ahogy eddig megszokták, így továbbra is minden kézre esik. Utána következhet a háttérkép beállítása. A csengőhang már nem érdekli őket annyira, mint néhány éve, ugyanis nem használják, szinte mindenkinek rezgő állapotúra van állítva telefonja, hogy senkit ne zavarjon a csengetés. Korábban gyakori volt – még az első okostelefonjuk idejében – az aktuális kedvenc zeneszám alkalmazása csengőhangként, de ma már kevésbé érdekli őket ez a lehetőség, és bonyolult a

beállítása is. A háttérképekkel nemigen foglalkoznak, mert nem látszódnak, annyi ikont tesznek ki a kezdő oldalra/asztalra, hogy teljesen eltakarják a hátteret.

Fontos, hogy a megszokott telefonmárkát vegyék. Nagyon ritkán váltanak, mert nem szívesen tanulnák meg egy új rendszer kezelését. Aki egyszer iPhone-t kapott, ragaszkodik az iPhone-hoz, mert az androidos telefonok más elvek alapján működnek és nehéz áttenni a meglévő applikációkat és tartalmat egy másik készülékre, egy másik rendszerbe. (Igaz, az iPhone korlátolt lehetőségekkel rendelkezik.) Természetesen a fordítottja is igaz, aki eddig androidos telefont használt, nem mer iPhone-t kérni, mert nem ismeri eléggé, és a már megszokott márka biztonságot jelent a számára.

„Azért iPhone, mert a nővéremnek is az volt, onnan ismertem, rögtön olyat kértem én is, de egy újabb változatot. Nem is gondolkodtam más márkában, ezt megszoktam, tudom, mit hogyan kell rajta... nem tudnék mást elképzelni, teljesen más a rendszere, mint a többinek, nekem egyszerűbb és letisztultabb, mint a többi, szép a külseje is, könnyű használni, csak ilyet veszek. Próbáltam mást is, Blackberryt, meg kölcsönkaptam egy Samsungot, de nem jött be, nem szerettem őket, bénáztam velük. Mondjuk húzós az iPhone ára, de én csak azt akarom, inkább megdolgozok érte... egy suliszünetekben szoktam munkát vállalni, nyáron is meg sulit mellett is, három év alatt összejön annyi, hogy vegyek egy újabb iPhone-t. Már most gyűjtök a következőre, pedig ez még új, csak másfél-két éves... karácsonyra szeretném, anyuék is beleadnak, általában fele-fele arányban jön ki, és mindig részletre vesszük. Én ebben bízom, ezt ismerem, ebbe nőttem bele.”

Számos olyan alkalmazás van egy telefonon, amit sosem használtak a fiatalok, többségük nem is tudja, mi van a készülékén, mert meg sem nézi. Ilyen sosem használt alkalmazás például az Egészségalkalmazás, a Tippek, a Fotómontázs, a Wallpapers, a Könyvolvasás, a Play Újságok, Play Könyvek, a Google Filmnézés (amiért külön kell fizetni, és a kis képernyő miatt nem élvezhető a film). Megemlítették még a nem használt applikációk között az NFC-t és a ScreenMirroringot, az Árfolyamot, a Részvényeket, az Iránytűt, a Hangjegyzeteket, az Újságost, a Fociarénát, a Watchont, a Dropboxot, a DST beállításokat, a Hangtárcsázót, a Hangvezérlést, a Mobilvásárlást, a Telekom - Telekom nekem alkalmazásokat. Miután egyszer beállították maguknak a készüléküket és megszokták abban a formában, nagyon ritkán változtatnak rajta. Ez utóbbi függhet az élethelyzet változásától, például amikor általános iskolásból középiskolások lesznek, egyetemre mennek, esetleg elkezdenek dolgozni.

Alanyaink szerint a telefonjuk adta lehetőségek körülbelül 70 százalékát használják, a többit sajnos nem tudják kitörölni, és ezzel helyet felszabadítani.

A diákok a közösségi oldalakon való állandó jelenlét és zenehallgatás miatt szinte egész nap használják telefonjukat. Próbáltuk megtudni, hogy ez naponta körülbelül hány órát jelent, de nem tudtak rá válaszolni, mert valóban folyamatosan kéznél van a készülék, folyamatosan kommunikálnak egymással.

Elégedettség – jó és rossz élmények

Az alanyok okostelefonjukkal kapcsolatos elégedettségüket 10 pontból általában és átlagban 8 pontra értékelték. A hiányzó 2 pont a következő okokból ered: gyakran előfordul már egy egy-másfél éves készülékeknél is, hogy egy letöltött videó megáll néhány másodpernél. Ez nagyon bosszantó tud lenni. De említhetjük azt is, hogy a telefont nem mindig

lehet kedvük szerint bővíteni. Ma már egyre több képet és videót készítenek a fiatalok – nem úgy, mint négy-öt éve –, amelyek egy idő után nem férnek el a telefon tárhelyén. Ennek köszönhető, hogy egyre inkább a memória nagysága és bővíthetősége lesz a legfontosabb szempont egy vásárlásánál. Fejleszteni kellene még az akkumulátorokat is, hiszen a készülékek a mobilinternet használatakor nagyon hamar lemerülnek.

„Ma már, ha választanom kéne egy dizájnosabb telefon és egy csúnyább, de nagyobb memóriás között, akkor a nagyobb memóriást választanám. Két-három éve ez még fordítva volt, de ma már muszáj a nagy memória. Sajnos kicsit lemondanék a tetszetőségről, de azért még nézzen ki valahogy.”

A telefonhasználók leginkább műszaki okok miatt voltak bosszúsak telefonjukra, például mikor az lefagy, lelassul, vagy nem jelzi a hívásokat. Igaz, jelentéktelennek tűnő, gyorsan megoldható problémákról van szó, alanyaink mégis meglepő türelmetlenségről tanúskodtak a felmerülésükkor. Akár pár perc várakozás után idegessé, mérgessé válnak. Félnek, hogy lemaradnak valamilyen fontos dologról vagy hírről, félnek, hogy kimaradnak valamiből.

„Tegnap vágtam éppen a földhöz, de nem tört el, mert nem jelezte anya hívását, pedig akkor nagyon fontos lett volna. Visszahívásra meg hülyeségeket mondott a telefon, hogy nem elérhető az illető, pedig az volt, tudom, mert anya is keresett, találkozót beszélünk meg, ott járt a környéken, és nem talált engem, mert a helyet telefonon akartuk pontosítani. Mikor végre beszélünk, akkor meg szakadozott a beszélgetés, csak néhány szót lehetett hallani, és magától lerakta a telefon a kagylót. Újbóli hívásra nincs térorót írt ki a telefon, pedig volt. Újraindítottam, megint nem értem el anyut. Várni kellett egy kicsit, ismét újra hívás, és akkor már jó volt, tudunk beszélni. Ezeket máskor is csinálta már, ilyenkor újra kell indítani, és rendbe jön minden, de még egy éves sincs a készülék! És persze pont akkor csinálja ezeket, amikor tényleg fontos, hogy azonnal elérjenek. Húúú... nagyon ideges voltam, kiabáltam a telefonommal. ...Állítólag ki kellene kapcsolni időnként, de nekem éjjelnappal be van kapcsolva. Másik, mikor nem írja ki rögtön, hogy írt valaki. Az üzenet megvan, de nem jelzi, hogy írt valaki a Messengeren. Na, az még komoly.”

„Mikor meg voltam hekkelve, és az egy-két ilyen buggal jár, például amikor fényképeznek, akkor azt írja ki, hogy a kamera nem elérhető. És olyankor a telefont újra kell indítani. Vagy amikor annyira felforrósodik az egész telefon és annyira belassul, lefagy, kidob a Snapchatból... akkor kikapcsolom, újraindítom, nem nyúlok hozzá vagy öt percig, a telefon is meggyógyul addigra, és én is megnyugszom, és akkor utána hozzáérek. Multkor beraktam a hűtőbe, annyira felmelegedett.”

Egyik alanyunk említette, hogy telefonja néha 15, sőt akár 30 százalékos töltöttségi szinten is kikapcsol, azt jelezve, hogy lemerült. Mivel egy három éves telefonról beszélünk, tulajdonosa meg sem lepődik ezen, érthető és elfogadott jelenségnek tartja.

Meglepetésről, örömről kevesebb alanyunk tudott beszámolni készülékével kapcsolatban. A többség tudja, mit várhat telefonjától, tudja, mit tud és mit nem tud, így meglepetés sem éri őket. Néhány kivételt mégis leírnánk. Alanyunk – 19 éves, idén érettségizett fiú, szeptemberben kezdte az egyetemet, hűséges iPhone használó, jelenleg iPhone5-öt használ – most fedezte fel, hogy a telefonján van órarend, amelyet szerkeszthet egy naptáron keresztül. Ugyan így bukkant rá a „ne zavarjanak” funkcióra is. Egy 16 éves lány véletlenül fedezte fel, hogy nemcsak fotókat, hanem filmet is tud venni:

„...például mikor rájöttem, hogyha folyamatosan nyomom a fotózás gombot, úgy gyorsan, akkor másodpercenként vesz a kamera, olyan mintha film lenne. De én ezt nem tudtam, véletlenül derült ki, mikor hirtelen 25 kép lett a telefonomban, mondom, mi az Isten ez, honnan van basszus, és megnéztem, és akkor jöttem rá, mi történt. De tök jó, úgy meglepődtem, úgyhogy már ezt is tudom.”

Egy másik 16 éves lány egy házibulin tudta meg, hogy telefonján van GroupPlay alkalmazás, melyet azóta társaságban rendszeresen használnak.

Kíváncsiak voltunk és megkérdeztük alanyainkat, mire lenne még szükségük telefonjukban, mi az, amit hiányolnak. Legtöbbjük elégedett telefonjával, egyes alanyok azonban örültek volna a szemkövető funkciónak, ami már megtalálható egyes típusoknál (ha a telefon érzékeli, hogy nem nézik, akkor magától kikapcsol) vagy az automatikus fényerősség-szabályozónak. Hiányzott nekik a digitális szkennelés is, amely fényképezés hatására digitális szöveggé alakít egy szöveget, bár ennek létezésében nem voltak biztosak. Az egyik 18 éves fiú örülne, ha kivethetné a Skype-ot vagy a térbe vagy a falra. Úgy tudja, az ezzel kapcsolatos terveken dolgoznak – látott már ilyen kamerát. Egy hangfelismerő funkció is tetszene egyiküknek, amely ha mond valamit a telefonba, az elhangzottakat szöveggé alakítja. Létezik már ilyen készülék, de az övében nincs rá lehetőség. Jegyzetkészítésnél, csetelésnél használná.

ÉN és a telefon

Kutatásunk elején volt egy hipotézisünk, mely szerint a tizenéves korosztálynak fontos a telefon külseje, megjelenése, hiszen ez identitásuk, személyiségük kifejezésének egyik eszköze. Ebben a korcsoportban a külsőségek, a megjelenés nagyon fontos tényező. Azonban azt tapasztaltuk, hogy ez nem minden esetben van így, illetve ha így is van, a külsőre kisebb hangsúly kerül, mint a telefon többi tulajdonságára. 10 interjúalanyunk közül csupán 2 lány (egy 16 éves és egy 17 éves) mondta azt, hogy nem különösebben érdekli, mi van a telefonban, ők pusztán a telefon megjelenése alapján választanak. Ha több készülék is tetszik nekik, akkor a memória nagysága, a gyorsaság, a kamera minősége – „*ami minden embernek fontos*” – szerint döntenek.

A védőtoknak az a szerepe, hogy védje a telefont a sérüléstől, a tok kiválasztásánál ezért ez az elsődleges szempont. A továbbiakban fontos lehet a színe, mintája és megjelenése is. A többségnél (2 megkérdezett kivételével) ez azonban nem fontos. Sőt, az iPhone-t szeretők és használók kimondottan nem szeretik a tokokat, mert az eltakarja az iPhone szépségét. De mégis muszáj használni, hiszen előfordulhat, hogy kicsúszik a zsebből vagy leejtik.

Alanyaink szerint a telefon kinyitása után, az ikonok megjelenésekor, egyeseknél már a héttérkép alapján megállapítható, kié a telefon. A rajta található alkalmazások, azok elhelyezése, az állomány és tartalom rendszerezése is árulkodó. Ha még a letöltött zenékbe is behallgatnak, akkor pedig már semmi kétségük a felől, ki használja az adott telefont. A kis LED-kijelző különböző színekkel és villogásokkal jelzi az üzeneteket. Ezt is lehet személyre szabni, a színeken és a villanásokon változtatni. Van olyan alkalmazás, amellyel az ikonokat lehet megváltoztatni (például a színeit, így egy Facebook-logó nem világoskék-fehér lesz, hanem „csajosabb”, rózsaszín), ezzel még egyedibbé válhat a megjelenés, ahogy a különböző betűtípusok megváltoztatásával is.

„Én tettem olyan telefonná, amilyen én vagyok. Ez én vagyok. Eleinte nem az volt, de most már igen. Ez nekem fontos, mert használom, úgy érzem, én vagyok, a részem, és úgy is bánok vele.”

Az okostelefon mellett más infokommunikációs eszközök

A kutatás során megkérdezett diákok egyike sem csupán okostelefonnal rendelkezett az infokommunikációs eszközök közül, hanem mindenkinek volt más készüléke is. Legtöbbször laptop vagy tablet, néhányuknál asztali számítógép. A számítógépet általában a család használja, mindenkié, de időnként játékokra vagy házi feladat megírására is igénybe veszik. Egybehangzó tapasztalat azonban, hogy amióta okostelefonnal rendelkeznek, sokkal kevesebbet használják, mint előtte.

Interjúalanyaink mindegyike arról számolt be, hogy a filmeket tableten vagy laptopon nézik, így kényelmesebb, ráadásul a telefonon ezek túl sok helyet foglalnak el.

Kevesen használják a Skype-ot, de akik igen, azok mindennap, akár több órán keresztül is, szintén tableten vagy laptopon.

A beadandó házi feladatokat is ezeken írják, például a PPT-fájlokat csak ezeken lehet jól szerkeszteni és kezelni. Ha több forrásból kell esszét írniuk, akkor a keresés vagy egyszerűen több ablak megnyitása csak nagy képernyőn lehetséges. A nagyobb fordításokat is ezeken végzik, igaz, egy-két szó kikeresése telefonon is történhet. A nagyobb képernyőn kényelmesebb és jobban látható a feladat. A szakközépiskolások szakmai képzéséhez szükséges programokat is csak laptopon tudják használni, ilyen például egy AutoCAD nevű tervezőprogram. Alanyunk szerint a képernyő és a billentyűzet miatt csak azon lehet tervezni, a kép jobban átlátható és módosítható, de a tervet a mobilon magával tudja vinni, és úgy használni munka közben. A telefon képernyőjén ez a program túl kicsi méretben jelenik meg.

Többen a zenék letöltését is laptopon végzik, onnan teszik fel azokat a telefonjukra.

A videók vágása, szerkesztése, fotók nézegetése is laptopon vagy tableten történik.

A fentiekén kívül rendszeresen játszanak is a tableten, a laptopon vagy az asztali számítógépen. A játékok közül a nagyobb hely- és gépigényűekkel, például FIFA, Call of Duty, Sims, League of legends. A laptop és a tablet vásárlásánál az is fontos szempont, hogy lehessen rajtuk játszani.

A szülői kontroll

A szülők elvárásai gyerekeik telefonját illetően csupán az, hogy gyerekeik mindig elérhetőek legyenek, a gyerekek is mindig értesíteni tudják szüleiket, vagyis biztonságban tudják őket. Ha erre alkalmas egy telefon, akkor megveszik. Ha ennél több kell a gyerekeknek, akkor hajlandóak kompromisszumokat kötni.

A szülők – a megkérdezett alanyok többségénél – nem szólnak bele, milyen telefont vásárol, illetve használ gyerekük. A 10 megkérdezettből mindössze 1 apuka tájékozódik és olvas hosszabban a telefonok tulajdonságairól, hogy a fiával együtt válasszák ki a készüléket. A szülők többsége nem ért az eszközökhöz, nem érti mitől jobb, rosszabb vagy más az egyik telefon, mint a másik, inkább gyerekére bízta a választást, mert az egyszerűen jobban ért hozzá, másrészt ő tudja, mire akarja használni.

A szülők kivétel nélkül beleszólnak azonban az árba. A korábban említett apukán kívül még 2-3 apuka van, aki valamennyit ért a mai telefonokhoz, és lehet vele egyezkedni, de az árak ott is kötöttek. A szülők megmondják, mennyi pénzt hajlandóak a készülékért

és a fenntartásért adni. Ha az adott keretnél többbe kerül egy készülék, akkor a gyerekek kipótolják az összeget a zsebpénzükből, nyári munkákból, ajándékba kapott pénzekből. Egy új okostelefon vásárlására átlagban ötven-hetvenezer forintot hajlandóak kifizetni, de a „megrögzött” iPhone használók tudják, hogy minimum százezer forint fölé kell menniük, amit a gyerekeknek még ki kell egészítenie. Ha a gyerekek valóban olyan fontos egy telefon, a szülők elvárják, hogy a kereten felüli összeget ők maguk spórolják össze, munkavállalással és/vagy a szabadidejük feláldozásával. Kutatásunk azt bizonyítja, hogy a gyerekek valóban hajlandóak áldozni kedvenc telefonjukra.

A közösségi oldalakra a szülők ritkán mennek fel. Néhány alanyunk elmondta, hogy egyik szülője fenn van a Facebookon és egy csoportban van vele, de nem zavarják egymást. A gyerekek nem viselkednek másként, ha a látják őket szülei. Persze előfordultak olyan esetek, amikor a szülő a csoportban kommentelte fia véleményét (ahogy ők fogalmaztak, „próbált jó fej lenni”), a többiek ezt tolerálják, még ha ez arra is sarkallja őket, hogy szüleiket figyelmeztessék egy hasonló helyzet elkerülésére. Komoly véleménykülönbségek, összetűzések még nem voltak az együttes „fennlevésből”. Az más eset, amikor valamelyik tanárunk vagy osztályfőnökük is tagja közös csoportjuknak. Akkor muszáj másképp viselkedni, vigyázni kell, mit mondanak, és milyen képeket tesznek fel.

Titkok, rejtegetnivalók nincsenek a telefonokon, esetleg néhány intim fénykép barátnőről és barátokról, PIN kódok, de ezeket rendszerint átteszik a laptopjukra vagy tabletjükre, hiszen sok helyet foglalnak, és abban az esetben, ha a telefon elveszik/elromlik, a fénykép megmarad. Sem a szülők, sem társaik, barátaik elől nem titkolnak semmit, bár-mikor belenézhetnek telefonjukba.

„...nincsen semmi, nem, nem csinállok semmi olyat, amit rejtegetnem vagy titkolnom kéne. A barátaimnak megmutatok mindent, bárki, bármikor elkérheti a telefonom és belenézhet, nincs rajta semmi olyan. Belépési kód, zár van rajta, mert az előző készülékemen nem volt és gyakran íródtak véletlenül mozgás közben SMS-ek és levelek, a zsemben, tudod, feloldódott a billentyűzet, de más nincs. A faterom is nyugodtan megnézheti, fel is szokta venni, ha közös ismerős hív. Én nem titkolok semmit, nincs mit, nincs takargatnivalóm.”

A szülők tisztelik gyerekeik magánszféráját, megbíznak bennük annyira, hogy tudják, nem tesznek fel magukról kompromittáló képeket az internetre, és nem írnak felelőtlen, fel nem vállalható kommenteket, szövegeket. Emellett persze a fiatalok is tisztában vannak a veszélyekkel.

Élet okostelefon nélkül

A leginkább elgondolkodtató kérdés alanyaink szerint az utolsó kérdésünk volt, miszerint el tudják-e képzelni életüket okostelefon nélkül. Kivétel nélkül azt a választ kaptuk, hogy nagyon furcsa lenne, nagyon más világ lenne. Hiszen az a jó az okostelefonban, hogy minden percben kapcsolatban állnak a többiekkel. Ez az oka annak, hogy nagyon hiányozna nekik, – így nem tudnák, mi történik a barátaikkal. Ha nem lenne okostelefon, akkor „sima” mobilon egyesével felhívni őket furcsa és időigényes, kicsit feszélyezett lenne.

De megoszlanak a vélemények abban, hogy érzelmileg ez hogyan érintené őket. Van, aki teljesen elveszettnek érezné magát, van, aki tudna alkalmazkodni, és van, akinek az élete, a napi ritmusa egyáltalán nem változna, nem lenne nehezebb az élete, csak más. Néhány idézet:

„Amikor nincs kapcsolat a többiekkel, nagyon stresszesnek érzem magam, mert megszoktam, mert egyszerűen szükséges van arra, hogy beszélgessek velük folyamatosan, és félek, hogy lemaradok dolgokról, hogyha nincs telefonom, főleg okostelefonom.”

„Hát, olyan még sose volt, hogy akár egyetlen napra ne lett volna nálam telefon. Nem is bírnám ki, szerintem. Nekem már belém van ivódva a mozdulat, hogy mindig itt van a bal zsebemben, ahogy jelez, kivesszem, ha nem érzem, ott elkezdek pánikolni, hogy az asztalomon hagytam, vagy hol van... megszokás, szeretem, ha mindig elérhető vagyok, rossz érzés, hogy nem vagyok elérhető, ha valami történik vagy engem keresnének, akkor nem tudom felvenni, vagy nem tudok visszaírni valakinek.”

„Engem nem zavarna, meglennék nélküle. Akkor délutánonként, sulit után odaülnek a laptop elé, és akkortól élném a társas életet. Biztos sietnék haza a suliból, többet lennék otthon, de ha megbeszélünk egy programot, akkor ugyanúgy tudok velük találkozni. Csak nagyon tényleg jöjjenek el. Lehet, hogy még több időm is lenne, mert nem írogatnánk annyit egymásnak.”

Ha nem lenne okostelefon, többet találkozónának a barátokkal, esténként inkább beszélgetnének, telefon nyomkodása helyett. Talán többet edzenének, többet tanulnának vagy visszatérnének a játékkonzolhoz. Viszont egyöntetű a vélemény abban, hogy nehezebb lenne megszervezni és összehozni a találkozókat, és ha valamelyiküknek közbejön valami (például késik), akkor lassabban és nehezebben tudná értesíteni a többieket. A spontán találkozások pedig esélytelenek lennének. De a barátokkal való találkozás biztosan nem csökkenne.

„Húúú... az nagyon más lenne minden, mert akkor annyira előre le kéne mindent fixálnom, és menet közben, ha közbejön valami nem tudok szólni, és pontosnak kellennem mindenhol, és tényleg akkor napokkal előre meg kell beszélnem, hogy jó, akkor szerdán kettőkor találkozunk, és akkor, ha mit tudom én, nem érek oda, akkor nem tud elérni, vagy ha ő nincs ott, akkor én sem tudom őt, és akkor az így nekem... az úgy nagyon... nagyon nehéz lenne.”

Azonban abban az esetben, amikor számukra izgalmas, érdekes program adódik, képesek félretenni a telefont. Ilyen egy nyaralás, egy sportfoglalkozás, egy jó házibuli vagy épp egy nyári munka. Ha nem unatkoznak, akkor nem hiányzik nekik a jelenlét és a többiekétől származó információk.

„Nyaraláskor egy hétig nem volt telefon, mert eveztünk Csehországban és téroró sem volt, mert hegyek között eveztünk, meg veszélyes volt a víz miatt is, jól elpakoltuk a telefonokat, de jól esett. Nem is hiányzott, jó volt egy kicsit kikapcsolni és pihenni és nem cseszegettek minden hülyeséggel a többiek... ez attól függ, milyen körülmények között vagyok. Most pár hete a hegyekbe meg barlangba mentünk néhány napra anyáékkal, csak este néztem meg mi van, és nem volt semmi fontos. Ha otthon vagyok és unatkozom, meghalnék nélküle. Ha nyaralunk, akkor simán ki lehet bírni nélküle, nem hiányzik, és nem érdekel. Ha el vagyok foglalva, akkor csak akkor nézem meg, ha jelez a telefon, mert amúgy van mit csinálni.”

„Nagyon olyan környezet kéne hozzá, ahol van mit csinálni és teljesen lefoglal. Legutóbb Spanyolországban voltam nyaralni az osztállyal, egy fa bungalóban laktunk, és ott nem hiányzott, mert tíz percre volt a tengerpart és a másik oldalon egy medence, egész nap strandoltunk. Ahol van mit csinálni, ott annyira nem fontos. Maximum írok egy SMS-t, ha megérkezek, anyának, de mást nem. Ha mentünk kajálni, és utána csak megnéztem a telefont, akkor. De ha otthon vagyok és unatkozom, akkor kell... azért ha nem lenne velem nyaralásnál hiányozna, de nem használnám sokat, csak a biztonságérzet miatt kell.”

Ha csak átmeneti az okostelefon-nélküliség, akkor azt az időt gond nélkül, türelemmel átvészelik már meglévő eszközeikkel, így például a telefont kiváltja a korábbi „vész-

tartalékba” eltett készülék, a laptop vagy tablet. Akkor ezeken kommunikálnának egymással, és ezeken keresztül hallgatnának zenét. Egy-két kivétellel mindegyik alanyukkal előfordult már, hogy rövidebb-hosszabb időre nem volt okostelefonja. Alkalmazkodtak a helyzethez, gond nélkül megoldották a problémát.

Összefoglalás

Legfontosabb kutatási eredményeinket összegezve a következő megállapításokat tehetjük:

- Az első okostelefonokat interjúalanyaink négy-öt éve (2011-2012-ben) kapták, illetve szüleiktől kérték. Akkor általános iskolás hetedik-nyolcadik osztályosok voltak.
- Az első okostelefonról még nem tudták mire való, elsősorban játéokra, barátokkal való kommunikációra, valamint zenehallgatásra használták. Akkor még nem volt szempont, hogy mobilinternetük is legyen.
- Az első telefonok működését a diákok jelentős többsége egymaga tanulta meg kezelni, illetve barátaikkal, osztálytársaikkal együtt fedezték fel, mit és hogyan kell rajta használni. Csak azokat az alkalmazásokat használták, amiket korábban is, vagy amiket a többiek is.
- Alanyaink jelenleg a harmadik-ötödik telefonjukat használják, és ez négy-öt éves időtartamot fed le.
- A telefonok lecserélése szinte minden esetben egy-másfél, maximum kétévente történik, és nem elsősorban elromlás vagy használhatatlanná válás miatt, hanem mert vonzódnak az újhoz, valamint mivel a korosztályuk körében mindenki két éven belül cseréli le, ez tovább gerjeszti az elvárást, hogy ők is lecseréljék. Szerintük a mai készülékeket eleve két-három évre tervezik, hogy utána újat kelljen venni.
- Minden megkérdezett diáknál a belassulás, a lefagyás volt az oka a telefoncserének, és többen említették a hirtelen magától kikapcsolást vagy bekapcsolást, a nehéz és többszöri próbálkozásra újrakapcsolást. Az elsődleges szempont egy telefoncserénél a gyors és állandó jelenlét biztosítása, valamint a gyors/azonnali továbbítás lehetősége.
- Ma már nélkülözhetetlen a mobilinternet. Erre az állandó jelenlét, a folyamatos kommunikáció miatt van szükség.
- Új telefon vásárlásánál szempont a teljesítmény és a termék tetszetőssége is. A szempontok sorrendje változó. A diákok tudatosan vásárolnak, mérlegelnek, hogy mire használnák a készüléket, ehhez képest rangsorolják elvárásaikat is. Barátoktól, ismerősöktől és az internetről szerzik információikat a készülékekről.
- Az okostelefon-használatnál mindenkinél kivétel nélkül az állandó kommunikáció, a „fennlevés” az elsődleges szempont. Mindegyik megkérdezett használja a Facebookot, Messengert, Snapchatet, Instagramot, WhatsAppot, Vibert, és zenét hallgat. Ezeket napi szinten, állandó jelleggel.
- Fotózásra, videók nézésére, böngészésre, hírek olvasására ritkábban használják, telefonálni és SMS-t küldeni csak alkalmanként szoktak. Amit lehet, ingyenes wifivel próbálnak elérni, de ha az nincs, akkor mindig rendelkezésre áll a mobilinternet.
- Számos olyan alkalmazás van egy telefonon, amit sosem használtak, többségük nem is tudja, mi van a készülékén, mert meg sem nézi. Ha egyszer beállították maguknak készüléküket és megszokták, akkor nagyon ritkán változtatnak rajta.

-
- Telefonmárkát ritkán váltanak, a már megszokottat szeretik.
 - Az okostelefonnal kapcsolatos elégedettséget vizsgálva arra jutottunk, hogy a diákok 10 pontból 8 pontot adnak készüléküknek. A hiányzó 2 pont a műszaki, javítandó paraméterekre utal. Összességében elégedettek a telefonjukkal, vigyáznak rá kívül és belül egyaránt.
 - A fiataloknak fontos, hogy telefonjuk tükrözze személyiségüket.
 - A megkérdezett diákok egyike sem csupán okostelefonnal rendelkezik, hanem mindenkinek van laptopja vagy tablete vagy asztali számítógépe. Ezeket filmnézésre, Skype-olásra, házi feladatok megírására, zenék letöltésére, játékokra, videók és fotók szerkesztésére használják.
 - A szülők elvárása: kölcsönös elérhetőség, biztonságérzet. Nem szólnak bele, milyen telefont vásárol, illetve használ gyerekekük, csak az árat limitálják.
 - Ha nem lenne okostelefon, akkor nagyon más világ lenne. Sokkal nehezebb lenne megszervezni és összehozni a találkozókat, nehezebben tudnák értesíteni egymást a változásokról. Okostelefon híján talán többet találkoznának, többet tanulnának, játszanának vagy sportolnának. Ha nem unatkoznak, akkor most sem hiányzik nekik a jelenlét és a többiekkel való állandó kommunikáció.